

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ
ТА ЕКОЛОГІЇ**

**ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ**

*(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)*

25 березня 2026 р

м. Київ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ
(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

25 березня 2026 р.

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

м. Київ

2026

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор, Вавріневич О.П. д.мед.н., професорка.

Технічний редактор: доцент кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця к. мед. н., доцент Кондратюк М.В.

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професорка;

ПЕТРУСЕВИЧ Т.В. – к.мед.н., доцентка;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професорка;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К., 2026. – 337 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) висвітлено актуальні питання гігієни, екології та громадського здоров'я: хімічну й біологічну безпеку, якість повітря, води та харчових продуктів, вплив шуму, мікропластику, пестицидів і воєнних чинників на здоров'я населення. Основний акцент зосереджено на міждисциплінарному підході до оцінки ризиків, профілактики захворювань, розвитку кадрового потенціалу, гармонізації національних практик із європейськими стратегіями та післявоєнного відновлення України.

УДК _613+574]:061.3

Електронна версія збірника містить додаткові публікації, що з технічних причин не увійшли до друкованого примірника.

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов'язкове.

© НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця

Висновки. Сучасні підходи ВООЗ, ЄС та України визначають громадське здоров'я як профілактично орієнтовану, популяційну та міжсекторальну систему дій із пріоритетом запобігання захворюванням. Здоровий спосіб життя є стратегічною основою профілактичної медицини та найбільш економічно ефективним механізмом зниження передчасної смертності й інвалідизації. Розвиток профілактичної політики та підтримка здорової поведінки населення повинні розглядатися як довгострокова інвестиція у демографічну та соціальну стійкість держави.

**ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ВИМОГ ГЕНОМНОГО АНАЛІЗУ
ТА СТІЙКОСТІ ДО АНТИБІОТИКІВ ПРИ ОЦІНКИ АГРОПРОДУКЦІЇ,
ЩО МІСТИТЬ АКТИВНІ ШТАМИ МІКРООРГАНІЗМІВ ПРИ ОЦІНЦІ
РИЗИКІВ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ І ДОВКІЛЛЯ**

Гринзовський¹ О.А., Вавріневич¹ О.П., Коваль² Р.В.

¹Національний медичний університет імені О.О. Богомольця,

²ДП «Комітет з питань гігієнічного регламентування МОЗ України»

Впровадження нових європейських стандартів (зокрема Регламенти (EU) 2022/1438, 2022/1439, 2022/1440, 2022/1441) змінює підхід до оцінки препаратів з активними біологічними чинниками (біопрепаратів). Європейський союз (ЄС) проводить науково уніфіковане оцінювання безпечності мікроорганізмів (EFSA), маючи за головну ідею перехід від простої перевірки складу біопрепарату до комплексної оцінки ризиків для здоров'я людини та екосистеми.

На національному рівні компетентні органи здійснюють поступову адаптацію на відповідність новим стандартам шляхом перереєстрації за новою схемою оцінки безпечності. Наприклад: Національним органом в Іспанії є Міністерство сільського господарства, рибальства та продовольства (Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación) MAPA.

На сьогоднішній день впровадження нових європейських стандартів до оцінки біопрепаратів стало критично необхідним враховуючи стрімкий процес

гармонізації вітчизняного нормативно-правового поля з загальноєвропейським, оскільки нові норми включають вивчення геному штаму, AMR, горизонтального переносу генів, патогенність і генетичну стабільність мікроорганізмів, а також оцінку метаболітів, домішок, контамінантів та сторонніх мікроорганізмів. *Екотоксикологічний профіль* тепер включає обов'язкову перевірку на відсутність патогенів (наприклад, *Salmonella*, *E. coli*), важких металів та залишкових контамінантів, а також вплив на «нецільові» організми – бджіл, ентомофагів та ґрунтову мікрофлору. Препарат повинен бути *ефективним та дієвим* у покращенні засвоєння поживних речовин або стійкості до абіотичних стресів у заявлених дозах, як елемент безпеки щодо надмірного та безконтрольного внесення його в ґрунт (National Plan for Official Control of the Food Chain 2021-2025).

З 2025 року в правила оцінки безпеки мікроорганізмів внесені ключові зміни: 1) *розширення видів* – до правил тепер включено не лише бактерії та дріжджі, а й бактеріофаги, мікроводорості та віруси; 2) *аналіз стійкості* - обов'язкове тестування на антифунгальну резистентність для дріжджів та грибів; 3) *геномний контроль* – для всіх штамів стали системними вимоги до використання WGS для скринінгу токсигенності.

Дотримання вимог цих правил лежить на національних уповноважених органах, в Іспанії такою інституцією визначено Іспанську агенцію з безпеки харчових продуктів та харчування AESAN (Agencia Española de Seguridad Alimentaria y Nutrición). Це ДУ яка відповідає за контроль якості продуктів, розробку норм харчування та запобігання харчовим ризикам.

В Україні впровадження європейських стандартів, в тому числі і Регламентів (EU) 2022/1438-41, є частиною широкої стратегії гармонізації українського законодавства з правовим полем ЄС у межах виконання Угоди про асоціацію. Процес імплементації таких стандартів в Україні відбувається через адаптацію технічних регламентів та оновлення профільного законодавства. Так, в агросекторі впровадження європейських норм щодо біопрепаратів на основі мікроорганізмів є критичним для українських агровиробників, оскільки це

відкриває безперешкодний доступ до ринку ЄС (Український центр європейської політики, 2025).

Таким чином, відповідність стандартам ЄС дозволяє українським товарам конкурувати на європейському ринку без додаткових бар'єрів, а використання мікроорганізмів замість агресивної хімії відповідає стратегії European Green Deal. Крім того, прозорі правила класифікації та маркування продукції захищають споживачів та довкілля. Це мінімізує ризики при споживанні готової продукції та запобігає порушенню біобалансу.

ЕКОЛОГО-МЕДИЧНІ РИЗИКИ ЗАСТОСУВАННЯ ПЛІВКОУТВОРЮВАЛЬНИХ ПРОТИПОЖЕЖНИХ ПІН AFFF В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ

Гринчишин¹ Н.М., Смолій¹ Н.Я., Іжовська² І.М., Звір² Г.І., Яворський² В.І.

¹*Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,*

²*Львівський національний університет імені Івана Франка*

Повномасштабний збройний конфлікт в Україні супроводжується зростанням кількості пожеж на об'єктах критичної інфраструктури. Для ліквідації пожеж класу В широко застосовують плівкоутворювальні протипожежні піни типу AFFF (Aqueous Film-Forming Foam), до складу яких входять пер- і поліфторалкільні речовини (ПФАС). Ці сполуки характеризуються високою персистентністю, мобільністю та біоаккумулятивними властивостями, що зумовлює формування довгострокових еколого-медичних ризиків.

Застосування AFFF за відсутності систем збору й утилізації піно-стоків супроводжується надходження ПФАС у ґрунти, поверхневі та підземні води, що призводить до формування локальних осередків забруднення. Персистентність ПФАС обумовлює їх тривале збереження у компонентах природного середовища та включення у трофічні ланцюги. Висока міграція ПФАС у водних системах сприяє перенесенню забруднення за межі первинних джерел, що є особливо